

Bölüm 27

SAĞLIK ve GÜVENLİK İŞARETLERİ

İş Başmüfettişi Semiha DOSTLAR

27.1 Giriş

Özel bir amaç, faaliyet veya durumu işaret eden levha, renk, sesli ve/veya ışıklı sinyal, sözlü iletişim ya da el-kol işareti yoluyla iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi veren, tehlikelere karşı uyarı veren ya da talimat veren işaretler sağlık ve güvenlik işaretleri olarak tanımlanmaktadır. Bu işaretlerin kullanılmasında amaç, çalışanı tehlikelere karşı uyarmak, tehlikeli bölgeden uzak durmasını sağlamak ve yapılacak olan işin güvenli bir şekilde nasıl yapılacağına ilişkin kısa ve net talimatlar vermek suretiyle güvenli çalışma ortamları oluşturarak iş kazası ve meslek hastalığına engel olmaktır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince işyerinde gerçekleştirilen risk değerlendirmesi sonuçlarına göre; işyerindeki risklerin ortadan kaldırılamadığı veya toplu korumaya yönelik teknikler veya işin organizasyonunda kullanılan önlem, yöntem veya süreçlerle yeterince azaltılamadığı durumlarda, Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliğinde yer aldığı şekliyle sağlık ve güvenlik işaretlerini bulundurulur ve uygun yerlerde kullanılması sağlanır.

Bu işaretler sabit ve kalıcı olarak işyerinin gerekli olan bölümlerine asılabildiği gibi kısa süreli, geçici durumlarda kullanılmak üzere geçici işaretler olarak da karşımıza çıkmaktadır. Yasaklamalar, uyarılar ve yapılması zorunlu işler ile acil kaçış yollarının ve ilk yardım bölümlerinin yerlerinin belirtilmesi ve tanınması için kullanılanlar, yangınla mücadele ekipmanlarının bulunduğu yerlerde kullanılan işaret levhaları, sabit ve kalıcı işaretlerdir. Tehlike sinyali vermek, insanların belli bir takım hareketleri yapması ve acil tahliyesi ve benzeri durumlar için kullanılan ışıklı işaretler, el işaretleri ile sesli sinyaller ve/veya sözlü iletişim araçları ise geçici işaretlere örnektir.

Sonuç olarak, bir uyarı işareti; ilke olarak kişiyi belirli davranışa yönlendirmeli ve kişiyi tehlikelerden ve/veya söz konusu tehlikenin yaratabileceği kötü sonuçlardan koruyabilmelidir. Uyarı işaretlerinin bu amacı sağlayabilmesi için, çalışanların öncelikle uyarılma ihtiyacı duyulan tehlike ve sonuçları konusunda bilgilendirilmiş ve eğitilmiş olması önemlidir. Çünkü kişi bilmediği ve inanmadığı bir tehlike konusunda önlem alma gereği duymaz ve uyarıları dikkate almaz. Bu nedenle, çalışanlara, işyerinde çalışma ortam ve koşullarından kaynaklı riskler ve bunlardan korunmaya yönelik olarak alınacak tedbirler konusunda detaylı bir eğitim verilmesi, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği sisteminin bir parçası olarak da sağlık ve güvenlik işaretlerinin uygun yerlerde kullanılması ve bu işaretlerce verilmek istenen talimatların yerine getirilip getirilmediğinin denetlenmesi, iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve azaltılmasında büyük oranda etkili olacaktır.

Kaynaklar

1. ÇSGBİSGGM. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. 30.06.2012 ve 28726 sayılı Resmi Gazete.
2. ÇSGBİSGGM. Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği. 11.09.2013, 28762 sayılı R.G.
3. ÇSGB İSGÜM. Kimyasalların Güvenli Depolanması, Ankara, 2011.
4. Aytaç S. İş Kazalarını Önlemede Güvenlik Kültürünün Önemi. Türk Metal Dergisi, Ekim-Kasım 2011.
5. Esin A. Uyarı Levhalarınız Gerçekten Uyarabiliyor mu? Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası Dergisi- Cilt: 27 Sayı: Ocak 2013.
6. Geller S.E. The Psychology of Safety Handbook: How to Change Behaviours and Attitudes, CRC Press, 2001.